

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 20.10.2003 60. vuosikerta Numero 3 Sivü 7

Peltojen vuokrasopimuksissa parannettavaa

Sami Myyrä, MTT

Maataloustuotteiden ja tuotantopanosten hinnat vaikuttavat siihen, miten paljon tuotantoon kannattaa satsata. Näin siitä huolimatta, vaikka biologinen optimi säilyy hintamuutoksista huolimatta ennallaan. Jos tuottajahinnat laskevat, ei viljelijän kannata enää panostaa tuotantoon yhtä paljon kuin ennen. Erityisesti vuokrapeltojen kasvukunnosta huolehtimiseen voi olla vaikea löytää taloudellisia perusteita.

Näitä oletuksia tukevia havaintoja ovat esimerkiksi maanparannuskalkin ja lannoitteiden käyttö on vähentynyt viime vuosina. Viljelijät ovat toimineet järkevästi, vaikka ammattilypeys ja korkea moraali estävät heitä sortumasta näennäisviljelyyn tai lyömään laimin peltojen kasvukunnosta huolehtimisen. Se kuitenkin unohtuu helposti, kun vuokrasopimukset ovat lyhyitä.

Lyhyt suunnittelujänne ja tuotannon epävarmuus eivät kannusta tuotannon tehostamiseen. Erityisen ongelmallinen tilanne on viljeltäessä vuokrattuja peltoja. Peltojen hyvä perusparannustila ja hyvän sadon mahdollistava kasvukunto edellyttävät pitkäjännitteistä työtä. Kun vuokrasopimukset ovat lyhyitä, peltoja viljelevä viljelijä tekee suunnitelmia vain muutamaksi vuodeksi. Pitkän aikavälin hyötyjen tavoittelu ei kannata, koska niiden saaminen on epävarmaa.

MTT:ssä tarkasteltiin, ovatko taloudellisin perustein tehdyt päätökset fosforilannoituksesta ja kalkituksesta erilaisia, kun viljelijä omistaa tai vuokraa pellon. Lisäksi selvitettiin, ovatko oman ja vuokrapellon pH- ja fosforiarvot erilaisia.

Vasta hapanta vuokrapeltoa kalkitaan

Tulokset olivat loogisia, mutta ehkä yllättävänkin rajuja. Niiden mukaan vuokramiehen kannattaa kalkita vuokrapeltoja ohraa viljellessään vasta, jos niiden pH on viljavuusluokassa huononlainen tai huono. Vuokrasopimukset oletettiin keskimäärin viiden vuoden mittaisiksi. Niinpä vuokramarkkinoilla olevien peltojen pH laskee, sillä ainakaan vuokraviljelijän ei taloudellisesti kannata kalkita niitä korkeammilla pH-tasoilla. On hälyttävää, että vuokrapeltojen kalkitus näyttää olevan taloudellisesti kannattavaa vain erittäin happamilla vuokrapelloilla eikä vuokrapelloilla kannata edes tavoitella pH:n viljavuusluokkaa välttävää.

Fosforia vain starttilannoitteeksi

Vuokrapeltojen fosforilannoituksessa tilanne on samansuuntainen. Taloudellisesti perusteltavaan fosforilannoitukseen vaikuttaa se, paljonko vuokrapellossa on helppoliukoista fosforia. Jos maan P-luku on välttävä eikä vuokrasopimus ole viittä vuotta pidempi, ei fosforilannoitetta kannata käyttää pientä starttilannoitusta enempää. Vuokraviljelijä voi helposti joutua kiusaukseen käyttä hyväkseen vuokrapeltojen kasvutekijöitä, mutta ei ylläpitää niitä.

Tutkimuksessa havaittiin, että vuokraviljelijän viljelemien peltöjen kasvukunto poikkeaa omistajaviljelijän viljelemien peltöjen kasvukunnosta. Havaittu viljavuusero oli maan helppoliukoisen fosforin ja pH:n osalta kolmasosa ja puoli viljavuusluokkaa omistajaviljelijän peltöjen hyväksi.

Kuka huolehtii vuokrapellosta?

Vuokrattuna viljeltävä peltoala suurenee nopeasti. Nyt sitä on Suomessa noin kolmannes. Pellonvuokrauksen sopimuskäytäntöjä olisikin kehitettävä, jotta vuokramiehen tai maanomistajan kannattaisi huolehtia maan perusparannuksista ja kasvukunnosta. Vuokrasopimuksissa tulisi vuokran lisäksi sopia siitä, kuka huolehtii vuokrapeltojen kasvukunnosta ja millä tavoin perusparannukset otetaan huomioon vuokrassa.

Maanomistajan on helppo kilpailuttaa ja verrata vuokralaisten tekemiä tarjouksia keskenään. Vuokralaisten tulisi nähdä tämä mahdollisuutena. Jos tarjoaa vuokran lisäksi palveluita tai viljelymenetelmiä, jotka ylläpitävät tai kehittävät vuokrapellon kasvukuntoa, voisi tarjouskilpailun kääntää edukseen. Myös vuokralle antajan kannattaa valita vuokraviljelijä, joka pitää peltöjen kasvukunnosta huolta. Toisaalta maanomistajankin kannattanee tehdä perusparannuksia jotka realisoituvat parempina vuokrahintoina.

Lisätietoja: sami.myyra@mtt.fi
puh. (09) 5608 6302